

Porin kaupunki  
Kaavoitus  
kaavoitus@pori.fi

Viite Lausuntopyyntö 10.6.2025

**Aihe** **Pori, 82. kaupunginosan korttelin 2 (osa) asemakaavan muutos (Noormarkun pappila), luonnos**

Porin kaupunki on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa koskien Lahdenmaan kaupunginosassa sijaitsevan Noormarkun pappilan alueen asemakaavan muutosta. Suunnittelualue sijaitsee 0,5 kilometrin päässä Noormarkun keskustasta Vanhan Vaasantien varrella Noormarkun kirkon välittömässä läheisyydessä.

Suunnittelualue on kooltaan 0,650 hehtaaria. Korttelin 2 tontilla 1 sijaitsee Porin seurakuntayhtymän omistama vanha Pappila talousrakennuksineen. Tontin länsiosa on rakentamatonta joutomaata. Suunnittelualue rajautuu pohjoisosassa Vanhaan Vaasantiehen, etelässä Kulmakujaan sekä lännessä Aunentiehen.

Asemakaavan muutoksen tavoitteena on osoittaa kiinteistöllä sijaitseva seurakuntatoimistona toimiva vanha Pappila alue asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi sekä samalla tontilla pihapiirin länsipuolella Aunentien varrella oleva pienehkö peltoalue asuinpienalojen korttelialueeksi.

Suunnittelualueella sijaitseva Noormarkun pappilan päärakennus on valmistunut alun perin vuonna 1876–1877. Kirkkoherranvirastonakin toimineessa rakennuksessa on toteutettu muutoksia vuosikymmenten varrella, mutta rakennuksen ominaispiirteet ovat säilyneet hyvin. Samassa pihapiirissä sijaitseva rankorakenteinen ulkorakennus on valmistunut 1950-luvulla tulipalossa tuhoutuneen pappilan vanhan ulkorakennuksen tilalle. Noormarkun seurakunta vuokrasi ulkorakennuksen partiolle 1980-luvun lopulla. Rakennuksen ulkoasu on säilynyt käyttötarkoituksen muutoksesta huolimatta alkuperäisenä.

Pappila on huomioitu maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi ja osoitettu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (2019). Alueen kuvauksessa mainitaan: *Vuonna 1876 rakennettu pappilan puinen päärakennus sijaistaa kirkkoa vastapäätä tien toisella puolen. Rakennuksessa on suoritettu muutostöitä vuosina 1923, 1954 ja 1981. Kirkollista virkataloarkkitehtuuria 1800-luvulta.*

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 maakunnallisesti merkittäviä kohteita ja alueita koskee suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.*

Luonnosvaiheessa olevaa Satakunnan maakuntakaava 2050 varten toteutettiin Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointi (Niina Uusi Seppä/Ramboll 2023). Selvityksessä pappila huomioitiin osaksi Noormarkun kirkon seudun maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Maakuntakaavan luonnoksessa suunnittelumääräys oli säilynyt käytännössä vastaavana kuin Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2.

Suunnittelualue rajautuu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY) *Noormarkun ruukin ja Ahlström-yhtiön rakennukset.*

Pappilan rakennukset on inventoitu osana Noormarkun-Toukarin osayleiskaavaa varten laaditussa rakennusinventoinnissa (Olli Joukio/Satakunnan Museo 2010). Inventoinnin yhteydessä pappila arvotettiin luokkaan A – Suojeltava kohde:

*Noormarkun entisen pappilan hirsirunkoinen ja satulakattoinen päärakennus sijaitsee näkyvällä paikalla kirkkoa vastapäätä Vanhan Vaasantien toisella puolen. Rakennus valmistui vuosina 1876–1877. Rakennuksessa on tehty muutostöitä useaan otteeseen. Pääosin rakennus on säilynyt ulkoasultaan alkuperäisen tyyllisenä. Rakennuksen luoteispuolella samalla piha-alueella sijaitsee pappilan entinen rankorakenteinen ja satulakattoinen ulkorakennus, joka valmistui 1950-luvulla. Ulkorakennus on säilynyt ulkoisesti lähes alkuperäisessä asussaan.*

Arvioinnissa mainitaan: *Arviointi koskee entistä pappilarakennusta. Hyvin säilynyt ulkorakennus tulisi huomioida osana aluekokonaisuutta.*

*Paikallishistoriallisesti ja maisemallisesti merkittävä kohde kirkon lähiympäristössä. Rakennus on säilynyt pääasiassa tyyllisesti alkuperäisessä asussaan ja ilmeessään. Vuosien varrella tehdyt muutokset eivät vähennä kohteen*

*kulttuurihistoriallista arvoa. Tontilla oleva ulkorakennus on säilynyt 1950-luvun asussaan ja sillä on maisemallista merkitystä. Arvot: Rakennushistoriallinen, historiallinen, maisemallinen.*

Alueella on voimassa Noormarkun-Toukarin osayleiskaava (hyv. 2015, lainvoima 2017). Kaavassa pappila on osoitettu suojeltavaksi kohteeksi: **SUOJELTU RAKENNUS JA PIHAPIIRI**. Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti tai kyläkuvan kannalta arvokas rakennus ja pihapiiri, joka tulee maankäyttö- ja rakennuslain 41 §:n 2 momentin mukaan säilyttää. Suojeltavassa rakennuksessa suoritettavien toimenpiteiden ja pihapiirin uudisrakentamisen ratkaisujen tulee olla sellaisia, että rakennusten ja pihapiirin erityiset arvot säilyvät. Merkittävistä toimenpiteistä on pyydetty museoviranomaisen lausunto.

Pappila pihapiireineen kuuluu osayleiskaavassa myös aluemerkinällä ma osoitettuun aluekokonaisuuteen: **VALTAKUNNALLISESTI JA MAAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ KULTTUURIYMPÄRISTÖT JA MAISEMAT**. Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on edistettävä kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Aluetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydetty museoviranomaisen lausunto. Alueet on numeroitu ja yksilöity osayleiskaavan selostuksessa. Alueella tapahtuva uudis- ja korjausrakentaminen ja muut suoritettavat toimenpiteet on sopeutettava kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja maisemallisiin arvoihin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää rakennusten sijoitteluun, mittakaavaan ja materiaalivalintoihin.

Osayleiskaavassa myös suunnittelualueen eteläpuolella sijaitsevia naapurikiinteistöjä on osoitettu suojelumerkinällä.

Alueella on voimassa asemakaava vuodelta 1986 ja sen yhteydessä ei ole huomioitu alueen rakennetun kulttuuriympäristön arvoja. Asemakaava on katsottavissa mm. rakennussuojelukysymysten osalta vanhentuneeksi.

#### Satakunnan Museon kannanotto

Satakunnan Museo näkee, että kaavaselostusta tulee täydentää kaavatilanteen, kulttuuriympäristön nykytilan sekä suojelumerkintöjen osalta. Yleiskaava ohjaa asemakaavoitusta, mutta kaavaselostuksessa ei ole avattu alueella voimassa olevan Noormarkku-Toukarin osayleiskaavassa suunnittelualueelle kohdistettuja tavoitteita. Pappilan kiinteistön lisäksi suunnittelualueen eteläpuolella naapuritonteilla sijaitsee yleiskaavassa suojeltuja kohteita. Alueen rakennetun

ympäristön nykytilaa olisi syytä avata hieman tarkemmin. Inventointitiedot ovat katsottavissa Satakunnan Museon ylläpitämästä Y-pakki-sovelluksesta [https://www.y-pakki.fi/asp/ypakki\\_default.aspx](https://www.y-pakki.fi/asp/ypakki_default.aspx).

Pappilarakennukselle on osoitettu kaavaluonnoksessa asianmukainen sr-merkintä, mutta museo näkee, että kaavamääräystä tulee täydentää ja lisätä siihen purkamisen kieltävä määräys sekä ohjeistusta muutos- ja korjaustoimenpiteitä varten. Pappilan entiseen pihapiirikokonaisuuteen liittyviä suojelumääräyksiä (sr ja /s) on täydennettävä yleiskaavan tavoitteiden mukaisesti. Pappilan pihapiirin nykyinen 1950-luvulla valmistunut ulkorakennus liittyy tiiviisti pappilan historiaan, rakennus on säilynyt ulkoisesti hyvin ja sillä on maisemallisesta merkitystä Vanhan Vaasantien varrella. Satakunnan Museo näkee, että myös ulkorakennukselle tulisi osoittaa myös asiaan kuuluva suojelumerkintä. Myös pihapiiriä koskevan /s-merkinnän kaavamääräystä tulee täydentää pihapiirin, uudisrakentamisen sekä muutos- ja korjaustoimenpiteiden osalta. Lisäksi sr- ja /s-merkintöjen kaavamääräyksiin tulee lisätä lausuntovaraus Satakunnan Museolle.

Satakunnan Museolla ei ole huomautettavaa kaavaluonnoksessa osoitettuun AP-korttelialueen sijaintiin. Suunnittelualue joko sijoittuu tai rajautuu maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön sekä valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön, jolloin myös uudisrakentamista sekä sen sijoittelua, mittakaavaa, rakennusmateriaaleja sekä väritystä tulee ohjata tarkemmin kaavamääräyksiin.

Satakunnan Museolla ei ole oman toimialansa puitteissa muuta huomautettavaa kaavaluonnoksesta.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Katariina Alaspää  
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy  
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä